

KAJ PRINAŠA LETO 1976

Gospodarski komentatorji skoraj soglasno označujejo leto 1975 za leto krize, medtem ko so glede perspektiv za leto 1976 mnenja deljena.

Eden glavnih vzrokov svetovne krize v letih 1974 in 1975 je bila močna podražitev petroleja v letu 1973. Vendar je bila podražitev nafte bumerang, ki se je obrnil proti petrolejskim državam samim. Slednje so si sicer nakopile s prodajo petroleja velike količine dolarjev in še vedno razpolagajo z ogromnimi vsotami, ki vplivajo na nihanje mednarodnih financ, vendar morajo po drugi strani zaradi inflacije dražje plačevati industrijsko opremo in drugo blago v državah, katerim prodajajo petrolej. Tako je padec kupne moči industrializiranih držav končno škodoval tudi petrolejskim državam.

V letu 1975 se je svetovna gospodarska kriza razširila na komunistične države, ki se morajo prilagajati novemu mednarodnemu položaju. Sovjetska zveza je podražila petrolej in metan, katera dobavlja komunističnim državam. Položaj za sovjetski tabor je postal še bolj zapleten, ker se je dolar na svetovnih finančnih tržiščih okreplil in je Mednarodni denarni sklad prodal večjo količino zlata ter je nato cena zlata padla. Slednje je škodovalo državam, ki pridobivajo zlato. Med temi je Sovjetska zveza, ki je v preteklosti v veliki meri z zlatom plačevala žito, katero mora uvažati.

Lanska slaba žitna letina je bila za Sovjetsko zvezo hud udarec. Pridelala je samo 160 milijonov ton žita, namesto predvidenih 200 milijonov ton. Zaradi tega gospodarska rast Sovjetske zveze ni dosegla pričakovanih 5 odstotkov. Zunanjetrgovinska bilanca je že pasivna. Sovjetska industrija namreč ni tako razvita, da bi lahko krila primanjkljaj, ki je nastal v zunanji trgovini zaradi slabe kmetijske letine. Gospodarski strokovnjaki so mnenja, da je gospodarska kriza v raznih državah dosegla dno lani v obdobju od aprila do junija. Sredi leta pa so nastopili prvi znaki novega gospodarskega vzpona. Obrat na bolje je prišel doslej najbolj do izraza na Japonskem in v Združenih državah ter v Evropi, zlasti v Franciji in Zahodni Nemčiji. Na Japonskem so zabeležili povečanje družbenega proizvoda v drugem trimesečju leta 1975 za 3,2 odstotka, v tretjem trimesečju za 0,4 odstotka in v četrtem trimesečju za 2,8 odstotka.

Za Združene države, katerih gospodarsko stanje odločilno vpliva na celotni svetovni gospodarski položaj, je zlasti pozitivno nadaljnje utrjevanje dolarja. V tretjem trimesečju lani se je kosmata narodna proizvodnja v letnem merilu povečala kar za

13 odstotkov ter seveda takšnega ritma ne bo mogoče ohraniti. Sovjetski nakupi žita so negativno vplivali na cene živil v Združenih državah, a po drugi strani ima pozitivne posledice Fordov načrt za znižanje davkov. Za investicije je na razpolago več denarja po ugodnih pogojih, to je po obrestih, ki znašajo okrog osem odstotkov. Nekateri strokovnjaki pričakujejo, da se bo kosmata narodna proizvodnja v Združenih državah letos povečala za 4 odstotke in prav toliko v prihodnjem letu. To je zelo visoka stopnja, če upoštevamo že veliko razvitost ameriškega gospodarstva. Relativno višja stopnja držav v razvoju namreč v absolutnih številkah pomeni veliko manj.

Glede Francije statistike kažejo, da je pokazatelj proizvodnje dosegel najnižjo stopnjo v lanskem letu maja, ko je znašal 134 točk z osnovo sto v letu 1927. Nato se je pričelo gibanje navzgor in se je pokazatelj v drugi polovici leta dvignil na raven 161. Kosmata narodna proizvodnja narašča tudi v Zahodni Nemčiji. Njen pokazatelj je proti koncu leta dosegel 140, medtem ko je junija znašal 132. Kot kaže, je bilo tudi v Italiji dno krize doseženo lanskega maja in se je od tedaj dalje industrijska proizvodnja povečala za 6 odstotkov.

V Evropi je bila lani največja inflacija v Veliki Britaniji in v Jugoslaviji. V Veliki Britaniji je dosegla 28 odstotkov in v Jugoslaviji 25,4 odstotka. v Italiji je ta porast znašal 12,1 odstotka.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD, ki združuje glavne zahodne države ter ima sedež v Parizu, na-

poveduje, da bo letos rast svetovnega gospodarstva napredovala za 4 odstotke v primerjavi z letom 1975. Inflacija naj bi se znižala od 10,5 na 8,5 odstotka. Po drugi strani pa bo menda brezposelnost še nekoliko narasla. Primanjkljaj plačilnih bilanc držav članic ter organizacije je lani znašal 6 milijard dolarjev in letos bo baje dosegel 17 milijard in pol. Tako utegnejo nekatere države zaiti v težave, ko bodo morale plačati svoje obveznosti.

Hitrejša gospodarska rast — nadaljuje poročilo omenjene organizacije — bo nastopila predvsem v Združenih državah in na Japonskem, kjer se bo kosmati narodni dohodek dvignil za približno pet odstotkov. V Evropi bosta napredovali zlasti Francija in Zahodna Nemčija, katerih gospodarska rast je v letu 1976 predvidena za 3 ali 3,5 odstotka. V Veliki Britaniji in Italiji bo po teh predvidevanjih napredek znašal 2 odstotka ali celo manj. V Italiji bo napredek odvisen predvsem od števila prekinitev proizvodnje zaradi stavk.

O položaju v Italiji je te dni sestavil konjunktorno poročilo finančni zavod »Banco di Roma«. Bančni izvedenci pričakujejo v prvi polovici leta 1976 precejšnje povečanje povpraševanja po blagu v svetovnem merilu. Upanje je, da bo prišlo do porasta povpraševanja tudi v Italiji, kar bo spodbudilo proizvodnjo. Kot pozitivne znake navaja banka povečanje uvoza, nakupov avtomobilov in novih naročil podjetjem. Istočasno so se zaloge blaga nekoliko

Egidij Vršaj

(dalje na 3. strani)

VLADNA KRIZA V TEMI

V trenutku, ko to pišemo, je že znan izid seje vodstva socialistične stranke v Rimu, na kateri so se odločili za vladno krizo. Tako je prišla do konca dvostrankarska Morova in La Malfova vlada, ki je trajala poldrugo leto, več, kot se je v začetku pričakovalo. Kot znano, sta jo sestavljali krščansko-demokratska in La Malfova, t.j. republikanska stranka, od zunaj (v parlamentu) pa sta jo podpirali socialistična in socialno-demokratska stranka. Zdaj so torej socialisti sklenili, da ji odtegnejo nadaljnjo podporo, in ker brez njih vlada nima več večine v parlamentu, mora pasti. Moro je sklenil odstopiti še isto popoldne.

V Italiji se tako začne leto 1976 v znamenju vladne krize, ki bo po vseh napove-

dih najtežja in morda najdaljša izmed vseh dosedanjih. To je »kriza v temi«. To ime so ji dali, še preden se je začela. V temi zato, ker nihče ne vidi, kam bo pripeljala. Niti socialisti, ki so jo povzročili. De Martino in drugi socialistični politiki utemeljujejo svoje dejanje le s tem, da je potrebno povzročiti »politično razčiščenje«, namreč med socialisti in krščansko-demokratsko stranko, med njimi in socialnimi demokrati ter republikanci, to je z obema drugima strankama dosedanjega vladnega tabora, in predvsem tudi odnose med vlado oziroma krščansko-demokratsko stranko in komunisti. Socialistom se namreč zdi, da jim hodijo komunisti v zelnik, ker so začeli od zunaj podpirati vlado pri njenem prizade-

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 11. januarja, ob: 8.00 Koledar 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetiška oddaja 9.00 Sv. maša. 9.45 Glasba Benedetta Marcella 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Čečku, ki ni poznal meje«. Napisala Lucia Tumiat, dramaturgizirala Marija Susič. 12.00 Na božna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30 - 15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Glasba iz televizijskega romana »Ana Karenina«. 16.00 Šport in glasba. 17.00 »Vsi domov«. Radijska igra, napisala Roberto Damiani in Claudio Grisancich, prevedel Aleksij Pregarc. SSG v Trstu. Režija: Adrijan Rustja. 18.30 Nedeljski koncert. 19.15 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Glasba za lahko noč.

: : PONEDELJEK, 12. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole): »V tržaškem pomorskem muzeju«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitve). 18.50 Scenska in baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Igor Ozim, pianist Marijan Lipovšek, Janez Matičič: Tri skladbe: Niccolò Paganini: Variacije na temo iz Rossinijevega Mojzesa; Anatolij Ljadov: Carillon; Sergej Prokofjev: Koračnica - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 13. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Revija glasbi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Basist Miroslav Čangovič in pianist Zdenko Marasovič. 18.55 The Joe Venuti Quartet. 19.10 Bridke in pikaste pred mikrofonom - Srečanje z igravcem Stanetom Raztresenom (1. oddaja). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Ravel: »Otrok in njegov začarani svet«, opera. 21.20 Glasba za lahko noč.

: : SREDA, 14. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol): »Zdaj pa zapojmo!« 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitve). 18.50 Flautist Antonmario Semolini, pianist Roberto Cognazzo, igravka Simonetta Tonky Violi. 19.10 Avtor in knjiga. 19.30 Western-pop-folk. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Oskar Kjuder. Orkester Glasbene matice v Trstu. 21.35 Glasba za lahko noč.

: : ČETRTEK, 15. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Glasbena dejavnost Slovencev v Trstu od leta 1848 (Aleksander Rojc). 19.10 Dopisovanje Francesco Leopoldo Savio - Matija Čop (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše »Pisani balončki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Proti Damasku«. Tragedija, napisal Avgust Strindberg, prevedel Franc Jeza. SSG v Trstu. Režija: Majda Skrbinšek. 22.35 Glasba za lahko noč.

: : PETEK, 16. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): »Korak za korakom«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitve). 18.50 Pianist Gabrijel Pisani. Marij Kogoj: Skica; Karol Pahor: Arabeske; Vladimir Lovce: Tri groteske. 19.10 Franc Jeza: »Nevidna meja«. 19.30 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 De'lo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 Glasba za lahko noč.

: : SOBOTA, 17. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 - 13.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Romantična ismfonična glasba. 19.10 Kulturni spomeniki naše dežele: »Cerkev sv. Silvestra v spodnji Mersi«. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Odskočna deska«. 21.20 The Zimbo Trio. 21.30 Vaše popevke.

Vladna kriza v temi

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanju za zaježitev gospodarske krize, saj je to trenutno najvažnejše in zlasti v interesu delavskih plasti. Toda socialisti niso mogli dopustiti — tako menijo — da se to dogaja brez njih. Komunisti bi se morali najprej povezati z njimi in šele potem, preko njih, iskati zblizanje z vladnim taborem. Sicer pa dobesedno nihče popolnoma ne pozna in še manj razume socialistične namene, ki so protislovni, nejasni, nekonkretni, polni kompleksov in predsodkov. Socialistična stranka je podobna staričkavi igralki, ki bi po vsej sili rada igrala glavno vlogo in bi hotela, da bi jo vsi občudovali in se čudili njeni privlačnosti in njenim čarom, v resnici pa nima za glavno vlogo niti nadarjenosti niti lepote in zato ji preostane samo vsiljevanje in pa to, da proglašja svoje mlajše in lepše tekmice za tisto, kar si pač ostarele in zavidne ženske predstavljajo o mladih ženskah...

Kako se bo končala ta vladna kriza, je zaenkrat nemogoče reči. Večina politikov, od krščanskih demokratov do komunistov je prepričana, da bo pripeljala do razpusta parlamenta in do predčasnih volitev. S tem pa bi bile blokirane za dolgo časa vse dosedanje pobude reševanja socialnih problemov, za katere gre sindikatom, poleg mno-

gih drugih nujnih vprašanj, glede katerih so bili zakonski osnutki že predloženi parlamentu in na katerih sprejem je italijanska javnost nujno čakala, kot npr. na zakon o pomoči jugu, zakon o splavu, ki bi uredil to trnovo vprašanje, od katerega je odvisno tudi mnogo življenj, itd. Z razpustom parlamenta bi bili avtomatično razveljavljeni vsi zakonski predlogi in treba bi jih bilo ponovno predložiti novemu parlamentu, ki bi jih začel na novo preučevati; poleg tega bo potreben daljši čas za njihovo predelavo, kajti nova vlada verjetno ne bo predložila istih zakonskih osnutkov kot sedanja. Zato so bile vse stranke s sindikati vred proti vladni krizi, razen socialistov in misovcev, ki bi radi ribarili v kalnem.

Očitno pa so socialistični voditelji pripravljani prevzeti nasproti delavcem in vsej javnosti odgovornost za vse to. Mogoče so res tako prepričani, da bodo oni, če bodo dosegli, kar želijo, res napravili vse bolje. Ali pa so v srečnem položaju, da ne občutijo gospodarske krize in da nimajo odraslih otrok, ki zdaj zamažujejo isčejo delo. Blagor jim, da si torej lahko privoščijo iskanje dlake v jajcu in razpravljajo o spolu — seveda socialističnih — angelov, medtem ko gre drugim za golo ekzistenco.

SKOZI DALJNOGLED

PREDRAG IN PREDEBEL SLOVAR

Slovenska slavistika ni imela nikdar srečne roke, kar pa morda ni odvisno samo od premajhne sreče in od slučaja. To velja zlasti za slavistične ustanove. Medtem ko ni spravila vse do danes skupaj najnужnejših jezikoslovnih besednjakov slovenskega jezika, npr. etimološkega, zgodovinskega in za narečja in nimamo znanstvene slovnice, ne zgodovine jezika, ne preučenega naglašanja ter nam manjkajo tudi besednjaki za celo vrsto evropskih jezikov, da o drugih niti ne govorimo, pa so se lotile velikanske in čisto odvečne naloge, da nam ustvarijo ogromen »slovar slovenskega knjižnega jezika«. Pred leti je izšel prvi del. Nedavno je prišel na svetlo drugi del, do gesla Na. Če bo šlo vse po sreči, bomo imeli čez deset let tretji del in v nadaljnjih desetih letih, če ne bo izbruhnila prej treja svetovna vojna ali nastopil sodni dan, še četrtega. Italijani, Nemci in drugi narodi z nad 50 milijonov duš in s tem primernimi knjižničnimi nakladami se zadovoljijo s slovarji v eni knjigi. Slovenci hočemo imeti kar štiri, z rezultatom, da starejša generacija piščočih zadnjega dela najbrž sploh ne bo dočakala, nova generacija pa bo odkrila, da je slovar medtem zastarel. Poleg tega je slovar veliko predrag. Nemški Duden stane v Avstriji okrog 100 šilingov, (3700 lir), medtem ko stane drugi del »Slovarja slovenskega knjižnega jezika« kar 4200 novih din, v Italiji pa celo 17.000 lir, kar ne odgovarja realnemu odnosu med vrednostjo lire in dinarja. Kdor nima toliko denarja, lahko hodi občudovat novi slovar pred izlozbo Tržaške knjigarne. Ali bi ne bilo veliko boljše izdati slovar knjižnega jezika v eni sami knjigi in se rajši lotiti etimološke-

ga ali zgodovinskega slovarja ali kake druge znanstvene naloge, ne pa da mora izdati večino znanstvenih slavističnih tiskov založnik Trofenik v Münchenu? Kaže, da bolehajo slavistične ustanove v Sloveniji na starostni onemoglosti in morda so tudi že malo pootročene.

JIH JE LOČITI OD MOŠKIH SAMO PO TEM?

Na naš zapisek v prejšnji številki o pačenju ženskih priimkov v obliki »Kumarjeva« itd. nam je poslal nekdo dopis, v katerem pravi, da se ne strinja s stališčem pisca tistega članka, češ da služi tako pisanje ženskih priimkov za to, da lahko občinstvo, na gledaliških lepakih, takoj ve, da gre za žensko, kar da velja posebno za gledavce, ki niso Slovenci in morda ne znajo slovensko. Cenjenemu bralcu in kritiku moramo odgovoriti, da taki, ki ne znajo slovensko, najbrž ne hodijo v slovensko gledališče. Če pa že, pa bi bilo presneto žalostno in za naše igravke tudi žaljivo, če jih ne bi ločili od njihovih moških kolegov na odru, razen po tem, da pogledajo na gledališki list, pri katerem nastopajočem je napisano Kumarjeva namesto Kumar in da gre torej za igravko in ne za igravca. Slovenke so svoj čas slovele po tem, da jih je bilo sorazmerno lahko razlikovati od moških. In to je veljalo tudi za igravke. Znano je, da so se tujci, zlasti Italijani, ravno zato vedno radi poročali s Slovenkami. Ali so tiste razlike med Slovenkami in Slovenci res že izgubile, da jih je treba izražati samo z drugičnim pisanjem priimkov? Tega kar ne moremo verjeti, vsekakor pa bi nam bilo zelo žal, če bi bilo res.

Kaj prinaša leto 1976

(Nadaljevanje s 1. strani)

zmanjšale, kar spodbuja industrijo k novi proizvodnji.

V Jugoslaviji se gospodarstvo, podobno kot v Italiji spopada predvsem z inflacijo. Gospodarski izvedenci opozarjajo, da je treba v letu 1976 močno zmanjšati inflacijsko stopnjo v Jugoslaviji, ki je med najvišjimi v Evropi. To bo mogoče doseči samo s kvalitetnejšim gospodarjenjem, kar pomeni, da je treba ustvarjati novo proizvodnjo intenzivno, ne pa ekstenzivno z večanjem cen in zaposlenih. Proizvodnja mora postati bolj racionalna. Lani je produktivnost dela v Sloveniji prvič v zadnjih 15 letih padla. Nujno je torej treba produktivnost dela povečati z boljšim izkoriščanjem strojev in delovnega časa, z bolj umnim zaposlovanjem novih delavcev, z modernizacijo in tehnološkimi izboljšavami ter z bolj razsodno delitvijo osebnih dohodkov.

Tudi jugoslovanska industrija ima preveč blaga v zalogah, ker ga ni mogla prodati doma zaradi premajhne kupne moči prebivalstva, za tujino pa je premalo konkurenčno. Na tujih tržiščih je mogoče prodati samo konkurenčno blago tako po kakovosti kot zaradi cen. Jugoslovanske cene pa so pogosto višje od svetovnih. Poleg kvalitete blaga in konkurenčnih cen je važno spoštovanje dobavnih rokov, na katere razne zunanjetrgovinske organizacije premalo pazijo.

Za sredino leta 1976 v Jugoslaviji spet pripravljajo spremembe za zunanjetrgovinski, devizni in carinski sistem.

Gospodarska resolucija Slovenije predvideva za leto 1976 porast družbenega proizvoda gospodarstva za približno pet odstotkov. Izvoz naj bi se dvignil za šest odstotkov, uvoz za 4 odstotke in investicije v osnovna sredstva za 7 odstotkov. Zaposlenost naj bi povečali samo za 3 odstotke ter prav za toliko produktivnost dela.

S povečanjem proizvodnje in z bojem proti inflaciji so povezane perspektive za napredek življenjskega standarda. Sredstva za življenjski standard naj bi v Sloveniji letos povečali za 4 odstotke, in sicer za osebno potrošnjo po stopnji 3,7 odstotka ter za družbeni standard po stopnji 5,1 odstotka.

Stvarni osebni dohodki na zaposlenega naj bi bili v Sloveniji letos za en odstotek višji kot lani, medtem ko se lani sploh niso povečali.

Enako kot v Italiji je bilo v Jugoslaviji lani dno inflacije doseženo sredi leta, medtem ko so se od julija dalje pričela ugodnejša gibanja s široko zastavljeno politično-gospodarsko akcijo.

Za zaključek pregleda še nekaj o novostih, katere nam novo leto v Italiji prinaša na področju od pokojnin in draginskih doklad do davkov in cen raznih javnih storitev.

Glede pokojnin zavoda INPS naj spomnimo, da se bodo letos te pokojnine zaradi povezave z dinamiko plač povečale v naslednji meri: socialne pokojnine za 20,5 odstotka, najnižje pokojnine za 27,4 odstotka ter druge pokojnine za 6,9 odstotka. Slednje se bodo zvišale še za 18 tisoč lir zaradi porasta življenjskih stroškov.

Draginske doklade za državne upokojence se s prvim januarjem dvignejo na 55 tisoč 898 lir ter za državne uslužbence na 69 tisoč 872 lir. To predvideva novi zakon, s katerim so spremenili način preračunavanja doklad in povišali vrednost posameznih mezdnih točk.

Z novim letom so pričele veljati tudi nove davčne stopnje po takoimenovani mini-reformi finančnega ministra Visentinija. Upoštevajoč inflacijo novi zakon zmanjšuje davčno breme za delavce z manjšimi plačami. Za dohodke z obdavčljivo osnovo na primer tri milijone lir na leto se bodo davki zmanjšali za 30 tisoč lir, za dohodke z obdavčljivo osnovo 4 milijone lir za 60 tisoč lir ter za dohodke z obdavčljivo osnovo 5 milijonov lir za 90 tisoč lir.

Na podlagi ministrskega odloka so s prvim januarjem v veljavi nove tarife za avtomobilsko zavarovanje. Tarife se bodo povprečno povečale za 15 odstotkov. V pokrajinah, kjer je bilo manj avtomobilskih incidentov in med njimi je Trst, bodo tarife znižali. Omenjeno povprečje pa bo doseženo, ker bodo v drugih pokrajinah tarife dvignili na več kot 15 odstotkov. Porast bo omejen za avtomobile do 10 fiskalnih konjskih sil ter ostaja načelo postopnega povišanja tarif na osnovi kubičnih centimetrov motorja.

Ministrski odlok predvideva tri vrste zavarovanja osebnih avtomobilov, ki je odvisno od obnašanja avtomobilista. Prva vrsta »bonus-malus« ima za osnovo plačevanje zavarovalnine z obračunom ob koncu leta. Pri obračunu se ugotovi, ali je avtomobilist povzročil več ali manj od predvidene škode ter se mu pri tem delu doda ali odbije del zavarovalnine. Druga vrsta zavarova-

nja temelji na predhodnem odbitku z dodatnim plačevanjem zavarovalne premije v primeru nesreče. Tretji način pa ima obliko stalne in popolne oprostitve, ki pa daje zavarovalnici pravico, da zahteva izplačilo škode ob vsaki nesreči, katero je povzročil zavarovanec. To seveda v okviru skupne vsote, o kateri sta se dogovorila zavarovalnica in avtomobilist.

Z novim letom so se dvignile tudi poštne tarife, medtem pa se vlada in sindikati še niso sporazumeli glede telefonskih tarif. Na pisma v notranjem prometu ter za države Evropske gospodarske skupnosti je treba nalepiti zdaj znamko za 150 lir. Za razglednice je nova tarifa sto lir. Pisma za države nečlanice Evropske skupnosti je treba frankirati z znamkami 80 lir. Podobno so se podražile še druge poštne storitve.

—o—

NARAŠČA POTROŠNJA PETROLEJA V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanska potrošnja petroleja je v letu 1975 narasla za pet in pol odstotka v primerjavi z letom 1971. Tako ceni zvezna trgovinska zbornica v poročilu, ki med drugim pojasnjuje, da so do konca leta načrpali v Jugoslaviji skupno 3 milijone 800 tisoč ton nafte. Narasčanje domače potrošnje se bo nadaljevalo tudi v tem letu, kot predvidevajo, da bo večja za nadaljnjih 5 odstotkov.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST

Koncertna sezona 1975-76

Peti abonmajski koncert

V soboto, 10. januarja 1976 ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu

ZAGREBŠKI SOLISTI

Solist: TONKO NINIČ, violina

PROSTOR MLADIH

Mladi za slovenski šolski okraj

Predstavniki mladinske komisije Slovenske skupnosti in delegacija tržaške Zveze socialistične mladine Italije, ki so se zbrali na sedežu pokrajinske federacije PSI, so se pogovorili o ustanovitvi slovenskega šolskega okraja in o vprašanju globalne zaščite slovenske manjšine. Predstavniki sta soglašali, da je treba čimprej ustanoviti slovenski šolski okraj, kar je seveda povezano s prizadevanjem za globalno rešitev odprtih vprašanj Slovencev v naši deželi.

Predstavniki sta poudarili, da okraj še zdaleč ne predstavlja geta, v katerega naj bi se zaprle slovenske šolske ustanove, temveč je nujen pogoj za kulturni razvoj Slovencev v skladu s celotnim razvojem deželnega prebivalstva.

Mladinska komisija SS in ZSMI sta mnenja, da je rešitev omenjenih vprašanj povezana z doslednim uresničevanjem ustavnih določil, ki predvidevajo aktivni poseg države in upravnih teles za zaščito narodnih manjšin. Zato pozivata politične sile,

Na praznik sv. treh kraljev je nastopil v Finžgarjevi dvorani na Opčinah orkester mladih »Taims« in razveselil Opence.

da se obvežejo za izdelavo zakonskih norm o globalni zaščiti predvsem na deželni ravni.

—o—

Iz delovanja SKK

V soboto, 20. decembra, smo se člani Slovenskega kulturnega kluba zbrali na zadnjem večeru pred prazniki. V naši sredi so bili predstavniki slovenskega oddelka strokovnega zavoda Galvani, ki so nam govorili o perečih vprašanjih zavoda oziroma o razlogih zasedbe šole. Nekatere najvažnejših zahtev dijakov strokovnega zavoda so te-le: avtonomija slovenskega zavoda, ki naj ima lastnega ravnatelja; ustanovitev četrtega in petega razreda mehanike, dodelitev pripravnejših učnih prostorov. Vsi klubovci smo prizadeto poslušali prijatelje iz strokovnega zavoda, saj se zavedamo važnosti te šole v življenju naše narodnostne skupnosti. Poročilu predstavnikov strokovne šole je sledil razgovor.

V soboto, 10. t.m., bo časnikar dr. Drago Legiša govoril na temo
ODNOSI MED SR SLOVENIJO IN DEŽELO
FURLANIJO - JULIJSKO KRAJINO
Začetek ob 19.00 Vabljeni!

NOVA DEŽELNA VLADA

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je izvolil tik pred Božičem, 23. decembra novo deželno vlado, t.j. deželni odbor. Sestavljajo ga predstavniki Krščanske demokracije, socialno-demokratske in republikanske stranke, predseduje pa mu krščanski demokrat Antonio Comelli, ki je predsedoval tudi dosedanjemu deželnemu odboru. Odbor šteje deset rednih in štiri nadomestne člane. Med desetimi rednimi odborniki jih pripada sedem Krščanski demokraciji, dva socialno-demokratski, eden pa republikanski stranki. Namestniki odbornikov so vsi krščanski demokrati.

Podpora Slovenske skupnosti novemu deželnemu odboru bo odvisna od tega, v kakšni meri bo ta pripravljen reševati probleme, ki jih občuti slovensko prebivalstvo v naši deželi kot pereče.

V razpravi v deželnem svetu je predstavnik Slovenske skupnosti svetovavec Štoka opozoril zlasti na vprašanje uporabe slovenskega jezika v izvoljenih upravnih svetih in na vprašanje ustanovitve slovenskega šolskega okraja. »Slovenska skupnost bo cd blizu spremljala delovanje nove deželne vlade in sproti ocenjevala njene ukrepe«, je rekel in napovedal, da se bo pri glasovanju o zaupnici vzdržal.

NOVI DEŽELNI ODBOR FURLANIJE - JULIJSKE KRAJINE

Antonio Comelli - predsednik (KD);
Nereo Stopper - podpredsednik, odbor-
nik za industrijo in trgovino (KD);
Emilio Del Gobbo - kmetijstvo, gozdar-
stvo in gorsko gospodarstvo (KD);
Bruno Giust - krajevne ustanove (KD);
Antonio Tripani - finance s pooblastilom
za splošne zadeve (KD);
Giacomo Romano - higiena in zdrav-
stvo (KD);
Alfredo Mizzau - šolstvo, poklicna vzgo-
ja in prosveta s pooblastilom na okolje in
kulturo (KD);
Aldo E. Rigutto - javna dela (KD);
Bernardo Dal Mas - delo, socialno skrb-
stvo in izseljenišvo s pooblastilom za o-

brtništvo, razvoj in nadzorovanje zadruž-
ništva (PSDI);

Renato Bertoli - turizem s pooblastilom
za šport, rekreacijske dejavnosti in vpra-
šanja mladine (PSDI);

Fabio Mauro - načrtovanje in proračun
s pooblastilom za vprašanja, ki zadevajo
Evropsko gospodarsko skupnost (PRI);

Giovanni Cocianni - nadomestni odbor-
nik s pooblastilom za prevoze, promet in
vojaške služnosti (Kd).

—o—

Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu
je priredila v nedeljo 4. t.m. koncert božičnih
pesmi v cerkvi sv. Antona. Peli so združena
otroška zbora iz Boljunca in Mačkolj pod vod-
stvom Ljube Smotlak in nekaj združenih me-
šanih zborov pod vodstvom Dušana Jakomi-
na. Govor je imel Tone Bedenčič, napovedoval
pa je Miro Opelt.

ELEKTRICNA VLEKA NA PROGI MARI- BOR - KOPER

Železniška proga med Mariborom in Ko-
prom, je zdaj v celoti elektrificirana. Pre-
tekli teden so opravili prve poskusne vož-
nje s tovrnim in potniškim vlakom. Z e-
lektrifikacijo omenjene proge se je kapa-
cитета tovrnih prevozov iz Kopa skoro
podvojila. Od sedanjih dveh milijonov in
pol se bo namreč dvignila na štiri milijone
in pol. Na progi bodo uporabljali najsodob-
nejše tovrne vagone, med katerimi so tu-
di vozovi za specialne tovore.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA IZ NOVE GORICE

Klaus Eidam:

OSTRŽKOVE DOGODIVŠČINE

V torek, 13. januarja ob 15.30 - ZADNJA
PREDSTAVA

—o—

ZA TISKOVNI SKLAD

Novega lista je darovala J.R. z Opčin L. 5.000.

Stališče Slovenske skupnosti do novega deželnega odbora

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki se je sestaló v Števerjanu v soboto 27. dec. 1975, je obširno in poglobljeno raz-
pravljalo o programski izjavi predsednika
obnovljenega deželnega odbora (po izsto-
pu socialistov) dr. Comellija. V pretres je
vzelo programske smernice glede gospodar-
sko-socialnih pobud in posegov ter glede
odnosov do političnih sil, ki niso prisotne
v novem koalicijskem odboru, ki ga se-
stavljajo DC, PSDI in PRI. Posebno pozor-
nost je posvetil tistemu delu izjave, ki go-
vori o volji deželne vlade, da si bo aktivno
prizadevala pri osrednjih oblasteh v Rimu
za uresničitev globalne zaščite slovenske
manjšine na osnovi 6. člena ustave in tudi
sama sprejela ustrezne ukrepe v okviru
lastnih pristojnosti v smislu 3. čl. deželne-
ga statuta. Prvi odraz tega zagotovila vidi

deželno tajništvo Slovenske skupnosti v ob-
vezi novega odbora, da bo dežela upošte-
vala pripombe krajevnih ustanov po sa-
mostojnem upravljanju šolskih problemov
tudi v okviru šolskih okrajev, kar je prav-
zaprav enotna zahteva šolskih in družbe-
nih sil manjšine, ki jo Slovenska skupnost
brez pridržkov v celoti podpira.

Na osnovi omenjenih zagotovil predsed-
nika Comellija in v pričakovanju nadalj-
njih pojasnil v teku razprav o program-
skih izjavah v deželnem svetu je deželno
tajništvo Slovenske skupnosti pooblastilo
svojega deželnega svetovalca, da preveri
voljo deželnega odbora posebno glede izva-
janja obvez v korist slovenske manjšine v
deželi in se temu ustrezno ravna pri gla-
sovanju.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je
kritično analiziralo zadnjo izjavo predsed-
nika vlade v Rimu, v kateri je rečeno, da
po Posebnem statutu, priloženem London-
skemu sporazumu iz leta 1954, ni predvide-
na uporaba slovenščine v izvoljenih orga-
nih. Slovenska skupnost meni, da gre za
enostransko in restriktivno tolmačenje Po-
sebnega statuta in s tem črke in duha 8.
člena nedavne pogodbe iz Osima, ki je za-
jela vsebino Posebnega statuta. Zato je pri-
čakovati — ne glede na negativne odme-
ve pri slovenski manjšini v Italiji — inter-
pretacijo 5. čl. Posebnega statuta tudi druge
pogodbene strani. Naše stališče ne more
biti drugačno kot da imajo predstavniki
manjšine pravico govoriti v materinem je-
ziku tudi v izvoljenih organih. Zato je se-
daj na predsednikih izvoljenih organov: ali
da dejansko omogočijo izvajanje in pravi-
ce, ali pa da takoj sprožijo postopek za
sprejetje ustreznih ukrepov.

—o—

Jože Udovič je izdal svojo drugo pesniško
zbirko. Udovič je poleg Kocbeka najboljši so-
dobni slovenski pesnik, a nerad objavlja.

Posvet o Vladimiru Bartolu

Kulturno združenje Most ima v načrtu
več posvetov in okroglih miz o raznih o-
sebnostih, ki so bile tesno povezane s Tr-
stom oziroma s Primorsko. Prvi posvet, ki
bo v Mali dvorani Kulturnega doma to so-
boto, 10. januarja ob 15.30, je namenjen
kritični oceni dela in pomena Vladimira
Bartola. O literarni vrednosti in pomenu
Bartolovega dela bodo spregovorili profe-
sor Matjaž Kmecl, prof. Lino Legiša ter Ta-
ras Kermauner iz Ljubljane in dr. Mara
Debeljuh iz Trsta. O svojih srečanjih z Bar-
tolom bo govoril dramatik Ivan Mrak iz
Ljubljane, ki bo skušal osvetliti Bartolovo
ljubljsko dobo, o Bartolovi mladosti in
okolju, v katerem je pisatelj doraščal in se
razvijal, bosta poročala psiholog dr. Danilo
Sedmak in dr. Vladimir Vremec, ki bosta
v skupni študiji skušala analizirati Barto-
lovo osebnost na osnovi njegovega podlist-
ka »Mladost pri Svetem Ivanu«, ki je izha-

jal v Primorskem dnevniku v letih 1955 in
1956. Poročilom bo sledila okrogla miza
oziroma diskusija med predavatelji, nato
pa splošna diskusija ter pričevanja. Prav
zato, ker je namen posveta prikazati Bar-
tolovo mnogokrat prav skrivnostno oseb-
nost, pomen njegovega ustvarjanja - eni
Bartola cenijo drugi zavračajo - ter dobo in
razmere, v katerih je živel, iz čim razno-
vrstnejših bornih kotov, so zaželeni posegi in
pričevanja tistih, ki so kakorkoli v svojem
življenju prišli z Bartolom v stik.

—o—

Ste že brali novi Roman Borisa Pahorja
»Zatamnitev«? Po sodbi mnogih je to doslej
njegov najbolj napeto napisan in najbolj zani-
miv roman; v njem opisuje ljubezen med biv-
šim bogoslovcem in mlado poročeno žensko v
strahotnem vzdušju okupiranega Trsta in o-
svobodilnega boja. Pahor piše zdaj drugi del.

»Dan emigranta« odlično uspel

Dne 6. januarja je bil v Čedadu tradicionalni dan emigranta, ki ga vsako leto na praznik svetih treh kraljev prirejajo slovenska kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije. Prireditve se je udeležilo naravnost rekordno število ljudi, tako da je bila dvorana nabito polna. Po nastopu ansambla »Beneški brati« je udeležence in zlasti izseljence iz Benečije pozdravil Luciano Feletič, ki je govoril v imenu Društva emigrantov iz Beneške Slovenije. Za njim je spregovoril prof. Pavel Petričič, ki je tudi pokrajinski svetovalec v Vidmu in ki je nastopil v imenu vseh kulturnih društev v Beneški Sloveniji. Petričič je naglasil, da je bilo leto 1975 zelo pomembno za prebivalstvo v Benečiji in tudi za emigrante, saj je prišlo do velikih sprememb v političnem in družbenem življenju. Poudaril je pomen konference o manjšinah, ki jo bo priredila videmska pokrajinska uprava, ter izrazil prepričanje, da bo Nadiška gorska skupnost v tem letu prispevala h koreniti preobrazbi življenja v Beneški Sloveniji. Za njim je govoril videmski pokrajinski svetovalec Chiabudini, ki je udeležence pozdravil v imenu videmskega pokrajinskega predsednika Turella. Chiabudini je dejal, da so po ustanovitvi avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine marsikaj naredili za gmotno izboljšanje položaja prebivalcev Nadiških dolin, a da so do slej pozabljali na človeka in na njegove etnične značilnosti. Tudi ta govornik je omenil konferenco o manjšinah, ki naj po njegovem mnenju skuša proučiti glavne vzroke ter razloge, zaradi katerih je bila Beneška Slovenija v narodnostnem in etničnem smislu doslej zapostavljena. Chiabudini se je zavzel za izglasovanje državnega zakona, ki naj zagamči narodne pravice tudi Beneškim Slovencem, če se bodo ti popolnoma svobodno odločili za pripadnost slovenski narodnostni skupnosti.

Udeležence je pozdravil tudi župan iz Čedada Del Bisso, ki je izrazil zadovoljstvo, da lahko mesto Čedad sprejme v goste Slovence iz bližnjih dolin. Tudi Del Basso se je zavzel za zaščito kulturnega bogastva prebivalcev Nadiških dolin in se izrekel proti kolonizacijski politiki, ki je zgrešena tako v kulturnem kot političnem smislu.

Daljši govor je nato imel predsednik deželne sveta Furlanije - Julijske krajine

Arnaldo Pittoni, ki je najprej orisal glavne vzroke, zaradi katerih smo v Beneški Sloveniji priča žalostnemu pojavu emigracije. Pittoni je dejal, da se je treba odločiti za novo gospodarsko politiko, ki naj ustvari pogoje, da se bodo lahko izseljenci vrnili na svoje domove. Tudi predsednik deželne sveta je omenil manjšinsko problematiko, pri čemer je naglasil, da je bilo zapostavljanje beneških Slovencev v narodnem smislu eden izmed vzrokov tolikšnega izseljevanja. Govornik je na koncu poudaril, da deželni svet podrobno pozna problematiko beneških Slovencev in da obstaja dobra volja za začetek reševanja manjšinskih problemov. V tej zvezi je Pittoni dejal, da bi morala dežela poskrbeti za prvi pouk v slovenskem jeziku v pričakovanju, da se celotna zadeva uredi z državnim zakonom.

Pod vodstvom učitelja Chiabudinija so nato zapeli tri pesmi »Nediški puobi«. Pravo presenečenje pa je bilo za poslušalce uprizoritev komedije Izidorja Predana »Beneški očet«, in sicer v lepem slovenskem beneškem narečju. Igro je režiral Adrijan Rustja. Ob tej priložnosti je treba še posebej naglasiti, da je tokrat prvič nastopila beneška dramska skupina. Velika večina igralcev in igralk je bila prvič na odru in priznati je treba, da so vsi odlično odigrali svojo vlogo. Zato je treba tako avtorju Izidorju Predanu kot tudi režiserju Adrijanu

Rustji izreči veliko priznanje. Poslušalci so igralce večkrat nagradili z gromovitim ploskanjem. Dan emigranta je torej letos odlično uspel in je med drugim pokazal na resnični narodni in kulturni preporod v Beneški Sloveniji.

—o—

Kratke z Goriškega

Za božične praznike na Goriškem tudi v letošnjem letu ni bilo opaziti posebnega zunanega okrasa, odpadla je med drugim že tradicionalna repatica na goriškem gradu.

Ob koncu lanskega leta, na dan sv. Štefana, je Slovensko akademsko društvo »SKAD« iz Gorice pripravilo v hotelu »Palace« v Gorici tradicionalno »štefanovanje«, ki se je že uveljavilo kot vsakoletno srečanje nekdanjih in sedanjih goriških slovenskih študentov.

Dotiskan je Trinkov koledar za leto 1976. Interesenti ga lahko dobijo v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

V občini Števerjan je I.A.C.P. (Avtonomni institut za ljudske hiše) razpisal javni natečaj za štiri ljudska stanovanja. Pogoji so objavljeni na občinski razglasni deski in na lepakih na zidovih. Tiskovine in informacije je dobiti na občini. Zadnji rok za vložitev prošenj je 9. februar.

Božični prazniki v znamenju pesmi

Kot je že tradicija, so slovenski pevski zbori na Goriškem tudi zadnji Božič počastili s koncertom božičnih pesmi, t.j. božičnico, ki je bila v nedeljo 28. decembra v goriški stolnici. Nastopili so združeni moški, mešani in otroški zbori iz mesta in okolice. Moške zборе je vodil Zdravko Klanjšček, mešane Mirko Špacapan, otroške pa Ivo Bolčina. Pevce je spremljala na orgle Lojzka Bratuž. Letošnja božičnica, 25. po vrsti, je bila posvečena spominu pok. Mirka Fileja, ki je bil začetnik te priljubljene prireditve, ki se je že globoko usidrala med slovenskim ljudmi na Goriškem. Koncertu je sledil slovesen blagoslov s petimi litani-

jami, med katere so bili vpleteni znani božični odpevi Brede Šček.

Dan prej je v goriški stolnici priredil koncert božičnih pesmi italijanski zbor »S. Ignazio«, ki ga vodi Stanko Jericijo. Zbor je izvajal med drugim slovensko pesem skla datelja Jericija »Oj dete je rojeno nam«. Pri renesančnih skladbah za dva zbora je sodeloval tudi mešani zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice, kar pa na tiskanem koncertnem sporedu iz nam nerazumljivih razlogov ni bilo navedeno. Upati je, da se bodo italijanski pevci v prihodnje takih »spodrsiljev« izogibali.

Moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice je na dan Svetih treh kraljev sodeloval na božičnem koncertu v Zgoniku, dva dni prej pa na drugi strani meje, na Mirenskem Gradu, kjer so že četrčič zapored priredili »božičnico« oziroma koncert božičnih pesmi. Poleg goriškega zbora, ki je pel pred oltarjem, je nastopil tudi domači mešani cerkveni pevski zbor pod vodstvom Venceslava Budina, ki je vse skladbe izvajal na koru z orgelsko spremljavo. Koncertu na Mirenskem gradu je sledila maša, med katero je domači cerkveni zbor izvajal samo božične pesmi.

Koncerta na Mirenskem Gradu se je poleg domačinov udeležilo tudi precejšnje število ljudi iz zamejstva. Nastopi pevskih zborov z božičnimi pesmimi so posebno v zamejstvu, pa tudi v Sloveniji, iz leta v leto bolj priljubljeni in so postali že nekakšen nov običaj, ki je nadomestil nekdanje številne lepe slovenske navade ob božičnih praznikih.

Z druge strani meje

SLOVESNOSTI V SOLKANU

V župniji Solkan se je zadnje dni minulega leta zvrstilo več slovesnosti. Vsakoletnemu praznovanju božične skrivnosti in farnega patrona sv. Štefana so to pot pridružili še posebne svečanosti v počastitev 1000-letnice solkanske župnije. Svečano akademijo je pripravil združeni mešani pevski zbor pod vodstvom prof. Avgusta Ipavca, ki ga sestavljajo pevci iz župnij Solkan, Trnovo in Ravnica. Akademijo je zbor, v katerem prevladujejo mladi pevci, podal najprej v soboto 27. decembra in jo nato številnim poslušalcem ponovil še v nedeljo 28. decembra. Solkanski župnik in novogoriški dekan Oskar Simčič je v svojem na-

govoru na kratko predočil zgodovino župnije. Po nekem viru naj bi se prav na področju solkanske fare slovanska apostola sv. Ciril in Metod (na svoji poti v Rim v zvezi z uporabo slovanskega jezika v liturgiji) v 9. stoletju srečala z oglejskim patriarhom. O župniji takrat sicer ne moremo govoriti, pač pa naj bi nastala kmalu pozneje in je tako prav gotovo najstarejša goriška župnija, saj je bilo v njenem okrilju tudi področje, kjer je danes goriška stolnica. Msgr. Simčič je povedal tudi, da razpolaga župnija z bogatim arhivom z zelo starimi knjigami in seznamom vseh solkanskih župnikov od leta 1530 dalje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Maksim Gorki: »Barbari«

(Premiera 19. decembra 1975)

Pri predstavi sodeluje celoten ansambel, med njimi pa je še nekaj pomožnih članov. Dramo je režiral beograjski režiser Stevo Žigon.

Med Gorkijevimi dramami so Barbari najmanj znani in jih navadno naša gledališča ne uprizarjajo. Morda zaradi tega, ker to ni kaka zaključena drama, ki raste od začetka v vrh, ampak je prikaz mnogih ljudi, ruskih ljudi, ki žive vsak svoje življenje in ima vsak svoje osebne probleme. Tega dela se more lotiti le režiser, ki pozna rusko življenje in pozna miselnost teh ruskih ljudi, njihov način vedenja in življenja. V skopih obrisih nam jih Gorki predstavi. A kmalu zvemo, da bodo prišli v to monotono življenje, v ta svet, kjer se nič ne spremeni, inženirji, ki bodo trasirali železniško progo. Celo župan, ki je patriarhalen, noče o tem novem življenju ničesar vedeti. Vendar inženirji pridejo in z njimi vzvalovi radovednost vaških žena in deklet. Posebno kot pri Leskovcu, sta pred nami tudi tu dva bregova: breg vaških, zaostalih in revnih ljudi ter breg inženirjev, se pravi meščanov, ki prihajajo iz velikega sveta, ki imajo svoje načrte.

Kdo je prav za prav barbar? Uvodnik v Gledališkem listu razlaga: »Ali inženirji, ki trasi-
rajo novo železniško progo ali domači prebivalci, ki so »gogoljevsko« mojrsko izrisani prototipi zarobljenosti? Študent Lukin vzklikne, naj bi »graditelji« prižigali iskrico novega življenja. Toda ruska družba počasi razpada. Ta družba še ni na stopnji, da bi iz lastne sredine vzniknila osebnost z zavestnim hotenjem po spreminjanju sveta. Celo študent Lukin se zadovolji z ugotovitvijo, da je največ, kar lahko za to rusko družbo storimo, zgolj to, da jo pustimo v njenem razkroju trohneti.«

To je ruska družba tedanjega časa. Morda in gotovo je danes v kakšnem kotu obširne Rusije taka družba, s takimi primitivnimi navadami, s tako bolečimi nasprotji, čeprav se zdi morda za Evropo taka drama anahronistična.

Največja odlika režije, mislim, je v tem, da je sredi surovosti in grobosti odkrila mnogo poezije in lepote, ki sta dihali skozi vso predstavo. Zaradi tega je Stevo Žigon našel pot do vsakega igravca posebej, kar se je v predstavi jasno pokazalo. Vsak oblikovavec zase je zadihal novo življenje in ga je živel do konca. Tudi neznatne vloge, ki so jih morda za to igro prvič zaupali novim ljudem, tudi pri teh se je poznalo režiserjevo hotenje. Morda niso dosegli vsega, kar je režija želela od njih, morda se je kje čutilo, da igralec še ni zmogel vsega doseči, morda je bil še plitev in neprepričljiv, a čutilo se je, kaj je režija od njega zahtevala. In nekatere nianse je tudi dosegel.

Drugo, kar je bilo opaziti v predstavi, je bila popolna ubranost celotne predstave. Krik za odrom z rahlim odmevom, glasba pravilno dozirana, rahel ali pretresljiv jok, vse to je bilo posredovano s pravilno in jasno mero.

Tudi ritem predstave je bil po našem pravilno in dobro izbran. Nikjer ni nihče pohitel, če to ni bilo opravičeno, tudi zavlačeval ni nihče, kjer to ni bilo treba. Poleg vsega je delo režiral človek, ki pozna nekega človeka. In res je Žigon študiral v Moskvi in je dodo-
bra spoznal tamkajšnji svet.

Tudi glavni in izkušeni igravci so postavili svoje vloge v pravilno razsežnost. Zelo lepa hoja glavnih igralk je bila opazna. Za to provinco so bile skoraj preveč izbrane, ali pa jih je življenje vrglo v to družbo. Oba inženirja sta bila pravilno postavljena in sta presenetljivo lepo odigrala svoji vlogi: Livij Bogatec kot Jegor Petrovič Čerkun, odrezav in domišljav, neizprosen ter Jožko Lukeš kot Sergij Nikolajevič Ciganov, drugi inženir, ki je bliže ruski duši in v svoji nesrečni ljubezni pije, vendar stoji pokonci do zadnjega. Miranda Caharija je v Ani Fjodorovni prikazala nov tip žene, ne več tiste mlade kot navadno, ampak zrelo žensko, prav tako z lepo hojo in z veliko zadržanostjo. Le nečesa še ni dosegel režiser pri njej: dikcije ji ni posredoval, ali pa ga ni poslušala. Stavek začne glasno, nato pa ji ugasne in se le tu pa tam spet zbudi. Večjo pozornost bo morala posvetiti v bodoče prav dikciji. Mira Sardoč je v plemkinji nakazala staro aristokratino in jo je s svojim nizkim glasom dosledno držala do konca. V hoji in v glasu je ponazarjala veličino in moč nekdanjega ruskega plemstva. Zelo prijetno in novo rusko dekle je zaigrala Bogdana Bratuž, napravljena kot jahalka in tudi kasneje kot plemkinja. V svojem sproščenem nastopu in v pogovoru je bila prava podoba ruske ženske bogatih slojev. Iz galerije ruskih ljudi je izstopala Lidija Kozlovič kot Nadežda. To je bila podoba prave meščanke v hoji, pogovoru in mentaliteti, ki je sicer poročena z davčnim nadzornikom, a gotovo spada v drug krog ljudi. Ustvarila je prelepo ženo, ki išče lepega moškega, ker je njen mož tako zelo neboljen. Ona hrepeni iz te zatohlosti v lepši svet in ko ga končno najde, je vsa srečna, toda njeno razočaranje je preveliko, tako veliko, da vidi edini izhod v smrti. Njen mož je Anton Petje, ki je svojo vlogo izpeljal v vseh potankostih: od drobnega zasledovanja do pretresljivega joka, od neznatne kretnje do

začudenega in vprašujočega pogleda, od prošnje za ljubezen do potrnosti, ko mu žena pove, da ga nima rada. Morda je prav ta lik Petje najbolj do kraja izdelal in dognal.

Razen teh velikih vlog bi bilo treba omeniti še druge, ki morda niso tako velike po obsegu, a so prav tako važne: Tu je Zlata Rodoškova, Stane Starešinič, Nerina Švab, Danilo Turk in Dušan Jazbec, pa drobna, komaj zaznavna vloga meščana Rada Nakrsta ki prinaša svojo razpravo inženirju Ciganovu, pa je ta niti ne pogleda; dalje so še vloge, ki jih igrajo Aleksij Pregarc, Alojz Milič, Silva Rastresen, Silvij Kobal, Anton Kalc, Stojan Colja, Stane Rastresen, Adrijan Rustja in Stanislava Boninsegna. In še gasilska godba.

Mogli bi se ustaviti ob vsakem igravcu posebej in bi našli pri vsakem drobec napredka in novega izraza. Vendar nam to zaradi časa ni mogoče. Gotovo ima glavno zaslugo za te izraze prav režiser Stevo Žigon. Povedati moramo še, da je delo prevedel v slovenščino Janko Moder, da je sceno pripravil Petar Pašić. Načrte na kostume je naredila Božena Jovanović, glasbo pa je napisal Bojan Adamič.

Mislimo, da je to primer, ko vsa predstava sloni na diskretnosti in da noben prizor nikogar ne boti. Vidimo, da je sodobno jugoslovansko gledališče resno in umetniško. Tako je bila nedeljska predstava že v vzdušju nastopajočih praznikov: polna, lepo zasedena dvorana in v njej je vladalo neko slovesno pričakovanje. Na to bi moralo stalno gledati naše gledališče.

—o—

USPEHI TONETA MIHELIČA

Znani tržaški pokrajinar Tone Mihelič je dosegel lepo priznanje na veliki razstavi El Cavalet, ki so jo priredili v mestni palači v Cremoni. Za štiri olja s tematiko kraške jeseni je Mihelič dobil v Cremoni zlato kolajno, s katero je še povečal svoje lanske uspehe na raznih prireditvah v Italiji. Že februarja se je na povabilo udeležil kolektivne razstave v Ferrari, nato pa je v marcu imel samostojno razstavo v tržaški mestni galeriji. S kraško tematiko je bil zastopan tudi na kolektivnih razstavah v Gaggianu blizu Milana ter v Spoletu, oktobra pa je prikazal 19 olj v Doberdolu. Zadnji čas pa je odpotoval v Rapallo, kjer so za Božič odprli veliko razstavo pokrajinarjev.

Pizzorussova knjiga o jezikovnem pluralizmu

Pred nedavnim je izšla pri založbi Pacini editore v Pisi zanimiva knjiga, ki obravnava s teoretičnega stališča, upoštevajoč tudi dosežanje praktične izkušnje, vprašanja jezikovne enakopravnosti narodnih manjšin v Italiji v odnosu do države in deželnih uprav. Avtor knjige je Alessandro Pizzorusso, ki je že znan po svojih člankih in študijah o narodnih manjšinah in je tudi organizacijsko aktiven v tem pogledu. Naslov knjige se glasi: »Il pluralismo linguistico in Italia fra Stato nazionale e autonomie regionali« (Jezikovni pluralizem v Italiji med nacionalno državo in deželnimi avtonomijami). Knjiga je precej obširna, šteje namreč 286 strani večjega formata, in je razdeljena v poglavja, ki obravnavajo najprej splošne probleme in ustavna načela o jezikovnih vprašanjih narodnih manjšin — avtor navadno uporablja izraz jezikovna manjšina ali skupina — nato pa posamezne jezikovne manjšine v Italiji.

V uvodu pravi, da je italijanska javnost na splošno še vedno slabo informirana, ali pa sploh ni informirana o stvarnem obsegu in pomenu teh vprašanj. Izjema niso niti kulturni in znanstveni sektorji, ki bi morali biti najbolj zainteresirani na tem vprašanju. Temu je krivo stoletno prevladovanje nacionalistične ideologije, ki se je na žalost kmalu skvarila še v imperia-
lizem, katerega podvrst je bil tudi kasni italijanski kolonializem — pripominja profesor Pizzorusso. V bližnji preteklosti, to je v povojnem obdobju, je bilo ovrednoteno pluralistično načelo, posebno pod vplivom republikanske ustave, ki ga je priznala. Zadnja leta pa je bilo to načelo še okrepjeno z ustanovitvijo dežel. Avtor naglašja, da je vprašanje etnično-jezikovnih manjšin vprašanje pluralizma, kajti priznanje takih manjšin zahteva strpnost, podobno tisti, ki jo zahteva pluralistično načelo nasproti drugačnim političnim, verskim ali sin-

(Dalje na 7. strani)

Sodobno kmetijstvo

Prašičereja je donosna

Slaba preskrbljenost trga s cenejšimi vrstami mesa je v Italiji star problem, močje prav toliko kot relativno slaba priljubljenost zlasti svinjskega mesa. Okus potrošnikov se pa vztrajno, čeravno počasi, spreminja tudi v Italiji v smeri cenejših vrst mesa. Vsekakor pa ni problem priljubljenosti in porabe svinjskega mesa resen problem pri nas. Kazalo bi zato posvečati več pozornosti smotrnejši in obsežnejši reji (avstrijsko povprečje je 12 živali na kmetijo), predvsem glede na precejšnjo porabo v okviru osmic in nasploh priljubljenosti svinjskih zarezbernic, pršuta ter slanine v naših krajih.

Posamezna kmetijska gospodarstva bi lahko imela večje hleve za rejo prašičev, pa četudi ni na kraškem področju možnosti gojenja koruze, ki daje osnovno krmo. Koruzo se da nadomestiti z nakupom koncentratov (tudi taka reja je donosna, zlasti ob smotrno urejenem hlevu) ali pa, je še boljše in cenejše, z nakupom koruze v furlanski nižini. Sicer pa je možno dodatno krmo dobiti z gojenjem detelje in krompirja. Goriški del zamejstva seveda vseh teh problemov nima, ker ima vse možnosti za gojenje koruze. Večjo pozornost pa kaže posvetiti ureditvi hleva. Ker gre pri tem za ista načela smotrne ureditve prašičjega hleva,

torej tako pri gradnji manjšega kot velikega hleva ali farme, bomo problem obravnavali nasplošno.

V sodobnih svinjakihi nižja poraba delovnih ur

Ob našem današnjem običajnem načinu vhlavljenja, neprimernih hlevih in malem številu prašičev je poraba delovnih ur visoka. Pri reji v sodobnem hlevu (torej tako pri manjšem kot v farmi) na odplakovanje pa se poraba delovnih ur zniža za dve tretjini. Sistem odplakovanja pomeni, da v svinjakihi ne nastiljajo. Zato pa morajo tla izolirati. Za toplotno izolacijo tal uporabljajo razne materiale. Izolacijsko plast je treba vsekakor dobro izvesti. Povprečno je taka plast 12 cm. debela. Prašiči blatijo na rešetke, od koder padajo iztrebki v kanal. Iz kanalov se izteka gnojovka v jamo, ki je pod svinjaki. Prazniti jo je treba večkrat letno. Za ustrezno vlago in temperaturo v svinjakihi (to je zelo pomembno) skrbijo ventilatorji, opremljeni s termostatom, ki po vezan s posebno avtomatiko vklaplja in preklaplja ventilatorje, kadar se temperatura spreminja.

Pitanje se pri nas preveč zavleče — v istem času bi lahko spitali dva

Pitanje se na naših kmetijah navadno zavleče dosti dlje, kot bi bilo smotrno in donosno. Še vedno smo vajeni pitati do 150 in 200 kg in to dostikrat s poletnim zadržanim krmljenjem. Tako porabimo mnogo nepotrebne vzdrževalne krme, pa tudi preveč dela. Podaljšanje pitanja na več kot 100 kg zahteva namreč dosti več hranilnih snovi za enak prirast. Slanina in mast, ki se sedaj skoraj večinoma še tvori, zahtevata več energetskih snovi. Saj z enako količino krme, ki jo porabi prašič, spitan do 150 kg, lahko v hitrem pitanju spitamo za dva prašiča do 100 kg teže.

Krmljenje na tla

V zadnjem času se je uveljavilo krmljenje na tla. Tako krmljenje ima več prednosti. Na tleh v krogu krmilne naprave je več prostora kot pri koritih, kjer se prašiči običajno denjajo. Z gladkih tal poberejo krmila ravno tako lepo kot iz korita. Prej, pri starem načinu krmljenja so bili celi svinjaki blatni, sedaj pa so popolnoma čisti. Prašičem torej ne gre nastiljati.

—o—

Pozornost je vzbudil nenadni sestanek med avstrijskim kanclerjem Kreiskym in jugoslovanskim predsednikom Titom zadnje dni starega leta. Sestala sta se na gradu Strmol pri Kranju. Govorili so zlasti — tako so povedali na jugoslovanski strani — o slovenski manjšini na Koroškem in o izboljšanju odnosov med obema državama. Na jugoslovanski strani so pokazali po sestanku optimizem, na avstrijski pa so rajši molčali.

Vestnik — eno izmed obeh političnih glasil koroških Slovencev — je naslovil enega izmed uvodnikov v svoji prvi letošnji številki: »Dvoletna manjšinska politika« (seveda avstrijska).

Pizzorussova knjiga

(Nadaljevanje s 6. strani)

dikalnim težnjam. Vendar pa je jezikovni pluralizem težje doseči in uveljaviti, ker še nima take tradicije, kot jo ima uveljavljanje politične, sindikalne ali verske svobode, četudi zadeva, tudi uveljavljanje take svobode na vsakovrstne težave.

Zanimivo je avtorjevo stališče, da naj bi jezikovna skupina uživala v državah, v katerih živijo, svojstven pravni režim, namreč prilagojen njihovim potrebam, tako bi jim res zagotavljal enakopravnost v bistvenem pomenu. Zato imajo po njegovem manjšine pravico zahtevati v okviru demokratične ureditve tako obliko zaščite.

Za poglavjem o splošnih problemih in ustavnih načelih narodnih manjšin, v katerem govori tudi o slovenski manjšini in zlasti o njenem položaju na Tržaškem v zvezi z znanim memorandumom, sledijo poglavja o položaju in težnjah posameznih narodnih oziroma jezikovnih manjšin ter o odnosih med njimi in državo ter deželo, v kateri bivajo, oziroma o njihovem pravnem statusu. Največ prostora posveča pri tem seveda nemško govoreči manjšini v deželi Tridintska - Gornje Poadižje oziroma v Južnotirolski pokrajini, glede na statut, ki si ga je priborila v okviru dežele in države. V četrtem poglavju pa obravnava tudi slovensko manjšino, kateri posveča 22 strani. Tako govori o izvoru problema slovenske manjšine, o ureditvi glede manjšine v okviru dežele in v okviru države ter o njeni zaščiti po mednarodnem pravu. Končno sledi še poglavje o francoski manjšini.

Ta Pizzorussova knjiga je odličen in tehten doprinos k preučevanju manjšinskega vprašanja v Italiji in k seznanjanju italijanskega javnega mnenja ter odgovornih državnih in deželnih organov o tem problemu. Značilno je, da je Italija po zaslugi takih ljudi, kot je Pizzorusso, zdaj v proučevanju manjšinskega vprašanja daleč pred raznimi drugimi narodi, kot sta na primer Avstrija in Francija, od katerih bi lahko pričakovali več.

fj

—o—

Lev Detela je izdal v založbi Prosvetnega doma v Tinjah knjigo razmišljanj o praznikih z naslovom »Duhovni ogenj naj večno gori!« Knjigo je natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja. Cena 50 šilingov.

Izšel je ekumenski zbornik »V edinosti«. V njej sodelujeta gospoda Klinec in Markuža z Goriškega.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Maksim Gorki:

B A R B A R I

prizori iz okrajnega mesta

V petek, 9. januarja ob 15.30 - Abonma red I

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Aldo Nicolaj:

S T A R A G A R D A

tragikomedija v dveh dejanjih

V soboto, 10. januarja ob 20.30 v Prosvetni dvorani »I. Gruden« v NABREŽINI

v nedeljo, 11. januarja ob 17. uri v Župnijski dvorani v BAZOVICI

DECEMBERSKA ŠTEVILKA ŠTEVERJANSKEGA VESTNIKA

Spet nam je prišel v roke »Števerjanski vestnik«, in sicer za mesec december lanskega leta. Na uvodnem mestu prinaša besedilo dveh protestnih resolucij občinskega sveta v Števerjanu, ki ju je sprejel na izredni seji prejšnji mesec. Prva se nanaša na krivičen predlog razdelitve šolskih okrajev v deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki ne upošteva kulturne avtonomije slovenskih šol, druga resolucija pa protestira proti nameravanemu preštevanju slovenske manjšine na Koroškem. Sledi nekaj kronike iz živahnega delovanja prosvetnega društva »F.B. Sedej« v Števerjanu, iz katere povzemamo, da so igralci društva prejšnji mesec gostovali z ljudsko igro »Legionari« na Koroškem, in sicer v Šmihelu v Podjuni. To gostovanje ni pomembno samo v kulturno-prosvetnem pogledu, ampak pomeni hkrati dejanje stvarne podpore in solidarnosti s koroškimi rojaki.

»Števerjanski vestnik« opozarja na koncu na javni natečaj za štiri ljudska stanovanja v Števerjanu, ki ga razpisuje IACP (Avtonomna ustanova za ljudska stanovanja). Zadnji rok za vložitev prošnje poteče 9. februarja 1976. Tiskovine za vložitev prošnje in vse potrebne informacije so na voljo v občinskem uradu. Ker je zadnja lanska številka »Števerjanskega vestnika« izšla v decembru, smo pričakovali v njej kaj tipično božičnega, npr. opis nekdanjih navad za božične praznike v tej vasi, uredništvo pa bo moralo po našem mnenju v prihodnje nekoliko bolj paziti tudi na slovenščino. Naj te pripombe ne izzvenijo kot kritika, ampak kot spodbuda za nadaljnje u-spešnejše delo.

»Znamenja« (tako so »rekli« figuram naši prvi šahovski pisci izpred dobrih sto let) so v šahu to, kar so v življenju ali v polnokrvni drami osebe: vsaka izmed njih ima svoje dobre in slabe lastnosti, nezamenljive značilnosti, svoj blišč in bedo.

Oglejmo si na primer (Centurini, okoli 1850) osebnost lovca ali bolje dobrega (belega) in slabega (črnega) lovca. Centurini se je menda specializiral na lovske končnice. Tistim našim bralcem, ki kot šahovski sladokusci poznajo to njegovo nagnjenje, če ne celo končnico samo, se iskreno oprostimo. Še več, prosimo jih, da se do nje vedejo enako gentlemansko, kot so se do smešnic, ki so se jim med »prošlimi« počitnicami že petič smejali.

Pozicija je tale:

Beli: Kc8, Ld8, b7

Črni: Kc6, Lh2

Beli na potezi zmaga.

Cilj belega, promocija, terja odstranitev črnega lovca od diagonale h2-b8. To delo lahko opravi le beli lovec in to tako, da se na isti diagonali zoperstavi svojemu črnemu soimešnjaku. Na katero polje te diagonale naj se postavi? V začetni fazi samo na b8, ki ga lahko doseže z manevrom Ld8-h4-f2-a7-b8. Temu se lahko upre črni kralj tako, da se postavi na a8, ko je beli lovec na f2, kar prepreči temu slednjemu dostop na a7. Prva potezna para sta potemtakem:

1. Lh4 Kb5, 2. Lf2 Ka6

Kaj sedaj? Beli vidi, da je črni kralj, vse dokler je beli lovec na diagonali f2-a7, priklenjen na polje a8. Poteza belega lovca po tej diagonali prisilili torej črnega lovca, da zapusti polje h2 in stopi na plano:

3. Lc5 Lg3

Toda kako se s tem okoristiti? Tako:

4. Le7

Grozi 5. Ld8 in 6. Lc7. Zato je izsiljen odgovor:

4. .. Kb5, 5. Ld8 Kc6

Sedaj pa majhno presenečenje

6. Lh4!

Ker je črni lovec sedaj napaden, se mora umakniti (6. .. Lh4:??, 7. b8-D in črnemu kralju zmanjka poteza za prejšnji manever.

6. .. Lf4, 7. Lf2 Le5, 8. La7 Ld6, 9. Lb8

Beli je dosegel svoj prvotni načrt. Črnemu ne preostane kot nadzorovati polje b8, če ne z dolge diagonale h2-b8, pa vsaj s kratke a7-b8:

9. .. Lc5, 10. Lh2 La7

Toda »baš« kratkost te diagonale je črnemu usodna. Beli igra:

11. Lg1

in črni lovec se ne zna kam »djati«. (11. .. Lg1:?, 12. b8-D ali 11. .. Lb8?, 12. Kb8:). Zato se črni vda

Zakaj smo belega lovca krstili za dobrega, črnega pa za slabega? Ker je bil prvi prost, drugi pa vseskozi vezan na polje b8. To ga je slednjič napotilo na kratko diagonalo a7-b8, kjer ga je čakala smrt. Na dolgih diagonalah so namreč lovci vsemogočni, na kratkih nebogljeni.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphari Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Dekle z zaprtimi očmi

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

50

»Hoče vrag!...« zaključil šofer in se nekam prisiljeno smeje.

»Pa recimo vrag... Navsezadnje nimam nič proti temu veselemu možakarju!«

Posihmal se osredotoči vsa Melanijina pozornost na ta cilj: da bi imela za eno uro v roki ključke od kovčka Marija Durand.

Tedaj postane, zvesta nekaki nagonski plazilski taktiki, zopet sladka, uslužna, pozorna, da bi bila Marija zadovoljna, pomirjena, popustljiva..., nepozorna.

In predvsem ji pomaga, da lahko hodi k maši, zakaj to je vedno trenutek, ki si ga je zamislila za izvedbo svojega hudobnega naklepa.

»Tudi če hočete iti v cerkev kdaj med tednom, bi jaz že sama opravila,« ji pravi nekoč. »Kadar ni gospodarja doma, postane vse tako lahko!«

Marija je v svoji podzvesti nejasno nemirna. Kaj zopet pripravlja ta Melanija? ji šepeče notranji glas, ki ga čuje Marija, ne da bi se natančno zavedala. Tako imajo duše svoje slutnje...

No, nekega nedeljskega jutra je Marija Durand pripravljena, da gre k maši, in že odhaja, pa se ustavi in položi svojo torbico v obednici, kajti gospa jo kliče v drugo nadstropje zaradi nekega naročila za mesto. Vedno oprezujoča Melanija to opazi, naglo odphe torbico in potegne ven mali sveženj ključev... In ko pride Marija nazaj, ji da Melanija sama torbico v roko:

»Gospa vam je pozvonila gotovo za trikrat nič... Hitite... zamudili boste!... Boste molili tudi za mojo spreobrnitev?« dostavi s smehom, ki naj bi bil prijazen, a je le nervozno rezanje, ki razkriva rumene zobe.

Marija odide, ne da bi se trudila razumeti.

Kuharica jo gleda oddaljevati se do vzbočenih tal, kjer je bila nekaj dni prej Marija izginila sanjavim očem Ludvika Hugha; in ko je Melanija končno gotova, da ne bo presenečena, poki Celestina.

»Pojdiva brž!!... Stopiva gor... Imam ključel... Stopiva vendar!... Pohitite!...«

Celestin si ravno prižiga malo cigaro, ki jo je ta hip vzel iz gospodove škatle, in videti je, da ima vsak dan manj volje za to nasilno dejanje. Vendar pa ji bo to jutro še sledil, ponavljajoč sam pri sebi kakor vsi slabiči, da *tokrat gotovo zadnjič...*

kar začenja imeti že dovolj... preveč... te oblastne in hudobne Melanije itd.

»Tak hitite vendar!« vpije kuharica... »Cigaro pokadite takoj!...«

»Še malo ne... je predobra!... Prihranim si jo...«

»Ah, če hočete..., ti moški so blazni...«

In že sta oba v Marijini kamrici. Ta ju ne zanima več, jo že poznata.

Kovček je edini cilj...

Melanija brž preizkusi ključke... Kakšna sreča!... popolnoma se prilagaja... Kovček je končno odprt in že po prvem pregledu zažari kuharčin obraz od veselja.

Kovček je zvrhano poln perila... in to nikakor ne dekelskega, temveč finega, gosposkega perila, vezanih robcev, elegantnih bluz, srajc z — uničujoč dokaz — začetnicama, ki nista od Marije Durand..., ampak R.C. ali pa samo R... ali nekaj podobnega tistemu, čemur pravijo plemenitniki gb...

Tu sta tudi dve imenitni listnici, od katerih je morala pripadati ena letalskemu častniku — notri je še njegova slika —, zlati pečatni prstan in par rjuh, okrašenih z vezanim robom. Melanija pohlepno, nervozno izbere nekaj robcev, in prevleko za blazino z malim, modro vezanim grbom v oglu.

»S tem imam dovolj!...«

»Nedvomno!«

»Celestin, pomagajte mi zdaj zdevati vse nazaj na pravo mesto... Kaj imate, da me tako bedasto gledate in držite križem roke...«

In res je Celestin nerodno in kadeč najprej cigaro enostavno gledal, ne da bi se kakorkoli udeleževal nasilnega odpiranja kovčka. Vendar ne more odreči, da ne bi pobral zavrtkov perila s poda; podaja jih brez vsake gorečnosti Melaniji, ki jih vsa razvneti, skoraj temnordeča, kopiči, da se Bogu smili. Perila je toliko, da se zdi nemogoče, da bi šlo v ta kovček. Tako Celestin pritiska in spet pritiska z močnim kolenom in široko stegnjenima rokama..., pa še Melanija pridene svojo težo... Končno obe ključavnici pri žabici zopet lahko primeta.

—o—

Za šolski sklad gimnazije liceja »P. Trubar« namesto cvetja na grob očetu kolegice Katarine Faganel daruje profesorski zbor L. 25.000.

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce na obiščeje NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE M E B L O (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.